

LV

LV

LV

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 13.7.2010
COM(2010) 375 galīgā redakcija

2010/0208 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

**ar ko attiecībā uz iespēju, ka dalībvalstis var ierobežot vai aizliegt ĢMO audzēšanu savā
teritorijā, groza Direktīvu 2001/18/EK**

{COM(2010) 380 galīgā redakcija}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Eiropas Savienība (ES) ir pieņēmusi visaptverošu tiesisko regulējumu par atļauju piešķiršanu tādiem produktiem, kuri satur ģenētiski modificētus organismus (ĢMO) vai iegūti no tiem. Atļaujas piešķiršanas procedūra attiecas uz ĢMO izmantošanu pārtikā un barībā, rūpniecisku apstrādi un audzēšanu un no tiem iegūtu produktu izmantošanu pārtikā un barībā.

ES atļauju piešķiršanas sistēmas mērķis ir novērst, ka ĢMO negatīvi ietekmē cilvēku un dzīvnieku veselību un vidi, vienlaikus izveidojot minēto produktu iekšējo tirgu. Divos tiesību aktos, proti, Direktīvā 2001/18/EK par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē¹ un Regulā (EK) Nr. 1829/2003 par modificētu pārtiku un barību², paredzēts, ka ĢMO ir vajadzīga pirmstirdzniecības atļauja. Abos tiesību aktos iekļauti zinātniski pamatoti standarti, lai novērtētu potenciālos riskus cilvēku veselībai, dzīvnieku veselībai un videi, kā arī noteiktas marķēšanas prasības. Turklāt Regulā (EK) Nr. 1830/2003³ paredzēti noteikumi par ĢMO izsekojamību un marķēšanu un no ĢMO ražotas pārtikas un barības izsekojamību.

Padomes 2008. gada decembra secinājumos spēkā esošais tiesiskais regulējums par ĢMO tika atzīts par visaptverošu un uzsvērtā vajadzība labāk īstenot spēkā esošos noteikumus, īpaši attiecībā uz audzēšanu. Turklāt tika norādīts uz vajadzību bez liekas kavēšanās turpināt pieteikumu apstrādi. Padome 2009. gada martā noraidīja Komisijas priekšlikumus, kuros tā aicināja Austriju un Ungāriju atsaukt valsts drošības pasākumus, jo saskaņā ar Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (EPNI) viedokli tiem nebija atbilstoši ES tiesību aktiem vajadzīgā zinātniskā pamatojuma. Pēc tam 13 dalībvalstu grupa⁴ aicināja Komisiju sagatavot priekšlikumus, lai piešķirtu dalībvalstīm tiesības lemt par ĢMO audzēšanu⁵.

2009. gada septembrī priekšsēdētāja Barrozu izstrādātajās politiskajās pamatnostādņēs, kas bija paredzētas jaunajai Komisijai, bija atsauce uz subsidiaritātes principu ĢMO jomā kā uz tāda gadījuma piemēru, kurā ne vienmēr ir līdzsvars starp ES tiesību aktiem un vajadzību ņemt vērā atšķirības ES 27 dalībvalstīs. Saskaņā ar šīm pamatnostādņēm būtu jābūt iespējai savienot zinātniski pamatoto Eiropas Savienības atļauju piešķiršanas sistēmu ĢMO ar dalībvalstu tiesībām lemt par ĢM kultūraugu audzēšanu savā teritorijā.

Ar ierosināto regulu paredzēts īstenot šīs pamatnostādnes, nodrošinot juridisko pamatu ES tiesiskajā regulējumā par ĢMO, lai visā dalībvalstu teritorijā vai tās daļā pilnvarotu dalībvalstis ierobežot vai aizliegt to ĢMO audzēšanu, kuriem piešķirtas atļaujas ES līmenī. Šie aizliegumi vai ierobežojumi tiek pamatoti ar citiem apsvērumiem, nevis vides un veselības risku novērtējumā minētajiem apsvērumiem saskaņā ar ES atļauju piešķiršanas sistēmu.

¹ OV L 106, 17.4.2001., 1. lpp.

² OV L 268, 18.10.2003., 1. lpp.

³ OV L 268, 18.10.2003., 24. lpp.

⁴ AT, BG, IE, EL, CY, LV, LT, HU, LU, MT, NL, PL un SI.

⁵ Attiecīgas diskusijas notika Padomes 2009. gada 2. marta, 23. marta un 25. jūnija sanāksmēs.

2. Vēlamā iespēja un tās ietekmes novērtējums

2.1. ES tiesiskā regulējuma mainīšanas apsvērumi salīdzinājumā ar citām iespējām

- A. Pašreizējā tiesiskajā regulējumā nav pilnībā ņemta vērā vajadzība dot lielāku brīvību dalībvalstīm saistībā ar ĢMO audzēšanas jautājumiem, jo tajā nav paredzēts pietiekams elastīgums, lai tās varētu lemt par ĢMO audzēšanu pēc tam, kad tie ir atļauti ES līmenī.

Aizstājot ieteikumu par līdzāspastāvēšanu⁶ ar ieteikumu par valsts pasākumu izstrādes pamatnostādņēm, lai izvairītos no netīšas ĢMO klātbūtnes parastajos un organiskajos kultūraugos, ir veikts vēl viens pasākums, atzīstot dalībvalstu vajadzību pēc elastīguma, lai ņemtu vērā īpašos lauksaimniecības nosacījumus savā teritorijā. Tomēr jaunā ieteikuma, kurā atspoguļots Direktīvas 2001/18/EK⁷ 26.a pants, darbības joma var attiekties vienīgi uz pasākumiem, kuri paredzēti, lai izvairītos no netīšas ĢMO klātbūtnes citos kultūraugos; tas nozīmē mazāk iespēju dalībvalstīm pieņemt lēmumu, nekā būtu iespējams ar visaptverošu juridisku grozījumu.

Daži citi elementi saistībā ar ES tiesisko regulējumu attiecībā uz atļauju piešķiršanu ĢMO var dot lielākas iespējas ņemt vērā audzēšanas īpašos nosacījumus dalībvalstīs. Nosacījumi varētu būt i) reģionālu aspektu iekļaušana risku novērtējumā un atļauju piešķiršanas nosacījumos vai ii) citu leģitīmu faktoru ievērošana saskaņā ar regulu. Tomēr šīs iespējas ietekmēs vienīgi veidu, kādā ES līmenī tiek pieņemtas atļaujas. Turklāt sistēma, kurā šos elementus var piemērot, šķiet pārāk ierobežojoša. Tāpēc tie neatbilst galvenajam apsvērumam, proti, atļaut dalībvalstīm lemt par ĢMO audzēšanu, ņemot vērā to īpašos nosacījumus.

Tas, ka dalībvalstīs patlaban nav normu, kas ļautu novērtēt atļauju saņēmušos ĢMO, rada situāciju, ka vairākos gadījumos dažas dalībvalstis lemj, pamatojoties uz nezinātniskiem apsvērumiem. Dažas no tām ir atsaukušās uz pieejamajām drošības klauzulām vai izmantojušas Līgumā paredzētās īpašās paziņošanas procedūras iekšējā tirgū, lai varētu aizliegt ĢMO audzēšanu valsts līmenī.

- B. Tāpēc, lai atvieglinātu lēmumu pieņemšanu un ņemtu vērā visus svarīgos faktorus, ir jāgroza spēkā esošais ES tiesiskais regulējums. Gaidāms, ka tas samazinās dalībvalstu centienus piemērot drošības pasākumus, kuri saskaņā ar tiesību aktiem ir pamatojami tikai ar jauniem vai papildu zinātniskiem atzinumiem par ĢMO nekaitīgumu veselībai un videi. Tas samazinātu Komisijas un EPNI institucionālo slogu. Turklāt dalībvalstīm nevajadzētu izmantot Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 114. panta 5. punkta noteikumus, lai aizliegtu vai ierobežotu ĢMO

⁶ Komisijas 2003. gada 23. jūlija Ieteikums 2003/556/EK par pamatnostādņēm valsts stratēģijas izstrādāšanai un paraugprakses izveidošanai, lai nodrošinātu ģenētiski modificēto un parasto un bioloģiski audzēto kultūraugu līdzāspastāvēšanu.

⁷ Saskaņā ar Direktīvas 2001/18/EK 26.a panta 1. punktu "dalībvalstis var veikt pienācīgus pasākumus, lai izvairītos no netīšas ĢMO klātbūtnes citos produktos".

audzēšanu savā teritorijā citu apsvērumu, nevis veselības un vides aizsardzības faktoru dēļ. Gaidāms arī, ka ierosinātais grozījums nodrošinās juridisko noteiktību dalībvalstīm, kuras vēlas ierobežot vai aizliegt ĢMO audzēšanu. Visbeidzot tas nodrošinās lielāku skaidrību iesaistītajām ieinteresētajām personām (piemēram, ĢMO audzējošiem lauksaimniekiem, bioloģiski ražojošiem lauksaimniekiem, tradicionāli ražojošiem lauksaimniekiem, sēklu ražotājiem/eksportētājiem/importētājiem, mājlopu audzētājiem, barības pārstrādes uzņēmumiem un patērētājiem un biotehnoloģijas uzņēmumiem) par ĢMO audzēšanu ES un, iespējams, padarīs lēmumu pieņemšanas procesu prognozējamāku.

2.2. Priekšlikuma ekonomiskā un sociālā ietekme un ietekme uz vidi

ĢMO audzēšana ES līdz šim ir bijusi ļoti ierobežota. Tāpēc ir grūti iepriekš precīzi noteikt iespējamo ekonomisko un sociālo ietekmi un ietekmi uz vidi, ja dalībvalstīm atļaus lemt par audzēšanas aizliegšanu un ierobežošanu.

2.2.1. Ekonomiskā ietekme

Priekšlikums neietekmē ES atļauju piešķiršanas procesu ĢMO, un Komisija turpinās apstrādāt ĢMO audzēšanas pieteikumus saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem. Tāpēc priekšlikums tieši neietekmē pieteikumu iesniedzējus. Tas attiecas uz 17 pieteikumiem par atļaujas piešķiršanu vai atļaujas atjaunošanu, kuri patlaban tiek izskatīti (lielākoties par kukurūzu)⁸.

A. *Pašreizējo tendenču saglabāšanās — ĢM kultūraugu un sēklu ražošana ES*

Pamatojoties uz pašreizējo nelielo audzēšanas pieredzi ES, gaida/sagaidāms, ka ĢM sēklu ražošana un ĢMO audzēšana ES lielākoties notiks dalībvalstīs, kuru teritorijā jau ir audzēšanas pieredze. Pamatojoties uz dažādajiem scenārijiem, kas noteikti saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu, kopējais ĢM audzēšanas temps ES jau ticis atzīts par neskaidru⁹. Lauksaimnieki pieņems noteikumus pēc tam, kad izsvērs, no vienas puses, gaidāmās produktivitātes vai tirgus iespēju priekšrocības un, no otras puses, iespējamās trūkumus, piemēram, lielākas ĢM sēklu cenas, piemaksu par ģenētiski nemodificētiem produktiem, iespējamu produktu nepieņemšanu tirgū¹⁰ un valsts līdzāspastāvēšanas un atbildības nodrošināšanas pasākumu

⁸ 14 pieteikumi par kukurūzu, viens par sojas pupām, viens par cukurbietēm un viens par kartupeļiem.

⁹ “The economics of adventitious presence thresholds in the EU seed market”, *Kalaitzandonakes, Magnier*; darba dokuments, 2007. gada jūnijs.

¹⁰ Saskaņā ar 2006. gada Komisijas ziņojumu par Regulas (EK) Nr. 1829/2003 īstenošanu marķētu ĢM pārtikas un barības produktu ES tirgus daļas šķiet ļoti atšķirīgas. Marķēti barības produkti tiek daudz vairāk laisti tirgū, nekā ĢM pārtika. Šo situāciju lielā mērā nosaka faktori, kas ir saistīti nevis ar tiesisko regulējumu kā tādu, bet gan ar citiem elementiem, tostarp patēriņa pieprasījumu, dažādu preču salīdzinošo pieejamību un izmaksām pasaules tirgū, kā arī pārtikas ražotāju un mazumtirgotāju politiku.

izmaksas. Pārvaldīt produktu nošķiršanu būs sarežģītāk reģionos, kuros parastā sēklu ražošana pārklājas ar liela īpatsvara ĢM sēklu vai ĢM kultūraugu ražošana.

B. ĢM sēklu tirdzniecība

Šis priekšlikums attiecas tikai uz dalībvalstu tiesībām aizliegt/ierobežot ĢM šķirņu audzēšanu, nevis uz atļautu ĢM sēklu brīvu tirdzniecību visā ES vai šādu sēklu importu no trešām valstīm, ja tās jau ir atļautas ES līmenī.

C.. Ietekme uz citiem ražošanas veidiem un pakārtotajiem uzņēmumiem/lietotājiem

Attiecībā uz citiem ražošanas veidiem iespēja izslēgt ĢMO no konkrētām jomām un dažādu ražošanas ķēžu klasteru veidošana var nākt par labu bioloģisko un parasto produktu uzņēmumiem un patērētājiem un samazināt nošķiršanas izmaksas. Ietekmi uz galapatēriņa cenām ir grūti novērtēt. Tomēr gaidāms, ka palielināsies patērētāju un uzņēmumu izvēle starp trijiem dažādiem produktu veidiem, proti, bioloģiskiem, parastiem un ĢM produktiem.

D. Ietekme uz administratīvajām izmaksām

Gaidāms, ka šī iespēja samazinās valstu drošības pasākumu skaitu, šādi samazinot dalībvalstu, EPNI un Komisijas administratīvo slogu un ar to saistītās procedūras. No otras puses, tas var palielināt dalībvalstu administratīvās izmaksas, jo tās īsteno iespējamās ĢMO audzēšanas ierobežojumus vai aizliegumus. Lai nodrošinātu to prasību pienācīgu ievērošanu, kuras jāizpilda pēc tirgū laišanas, dalībvalstīs, kurās audzēs ĢMO, tāpat kā tagad būs vajadzīgi resursi inspekcijām, kontrolēm un uzraudzībai, īpaši attiecībā uz laukiem.

2.2.2. Sociālā ietekme

Nav gaidāms, ka, ņemot vērā šo priekšlikumu, mainīsies kopējā audzēšanas platība, tāpēc arī nav gaidāms, ka priekšlikums ievērojami ietekmēs darbavietas.

Ņemot vērā valsts vai reģionāli vērstu pieeju ĢMO audzēšanā, gaidāms arī, ka palielināsies sabiedrības iesaiste valsts vai reģionu lēmumu pieņemšanā un dalībvalstīs veltīs vairāk resursu un laika, lai iesaistītu sabiedrību savu lēmumu pieņemšanā. Gaidāms, ka parādīsies sociāli, ekonomiski un ētiski aspekti, kas veidos pamatu, lai pieņemtu attiecīgus lēmumus valsts, reģionu vai vietējā līmenī.

2.2.3. Ietekme uz vidi

EPNI joprojām novērtē iespējamās katra ĢMO radītos riskus veselībai un videi ES līmenī un katrā atsevišķā gadījumā. EPNI pieņems attiecīgos

atzinumus, ņemot vērā valstu kompetento iestāžu zinātniskos atzinumus, īpaši attiecībā uz reģionālajiem aspektiem.

Tāpat kā tagad apgabalos, kuros notiks ĢMO audzēšana, būs vajadzīga iespējamās ietekmes uz vidi risku pārvaldība un uzraudzība, pamatojoties uz attiecīgajiem risku novērtējumiem. Tas varētu prasīt aktīvu valsts/reģionu iestāžu un citu sadarbības tīklu (piemēram, lauksaimnieku un zinātnieku) iesaisti, lai nodrošinātu vislabākos rezultātus.

2.3. Secinājums

Komisija uzskata, ka jāgroza tiesību akti, lai panāktu pareizo līdzsvaru starp ES atļauju piešķiršanas sistēmas, kura pamatojas uz veselības un vides risku zinātnisku novērtējumu, saglabāšanu un vajadzību piešķirt dalībvalstīm tiesības ņemt vērā konkrētus valsts vai vietējus aspektus ĢMO audzēšanā. Gaidāms, ka šī pieeja, saglabājot ES atļauju piešķiršanas sistēmu ĢMO, kā arī ĢM pārtikas, barības un sēklu brīvu apriti un importu, atbildīs vairāku dalībvalstu vajadzībām un saņems sabiedrības atbalstu. Turklāt tiek lēsts, ka šā priekšlikuma radītie iespējami ekonomiskie un sociālie ieguvumi būs lielāki, nekā iespējamie trūkumi

Dalībvalstīm varētu būt labākas iespējas veikt savus ietekmes novērtējumus un pamatot lēmumus par ĢMO audzēšanu savā teritorijā valsts/reģionālā/vietējā līmenī.

3. **Priekšlikuma juridiskie aspekti**

3.1. Priekšlikuma konteksts

Ar priekšlikumu groza Direktīvu 2001/18/EK, iekļaujot jaunu pantu, kas ļauj dalībvalstīm ierobežot vai aizliegt atļautu ĢMO audzēšanu daļā teritorijas vai visā teritorijā, pamatojoties uz citiem apsvērumiem, nevis vides un veselības risku novērtējumā minētajiem apsvērumiem saskaņā ar ES atļauju piešķiršanas sistēmu, un apsvērumiem, lai izvairītos no ĢMO netīšanas klātbūtnes citos produktos.

Šis grozījums attieksies uz ĢMO, kuru audzēšanai atļauja piešķirta saskaņā ar Direktīvu 2001/18/EK vai Regulu (EK) Nr. 1829/2003, kas attiecas arī uz tādu ĢMO audzēšanas pieteikumiem, kurus paredzēts izmantot kā izejmateriālu turpmākai pārtikas un barības ražošanai. Tas līdzīgi attieksies uz tāda visu šķirņu sēklu un augu pavairošanas materiāla audzēšanu, kas laists tirgū saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem¹¹.

Dalībvalstīm piešķirtās tiesības attieksies tikai uz ĢMO audzēšanu, nevis uz atļautu ĢM sēklu laišanu tirgū un importu, kam arī turpmāk netraucēti jānotiek saskaņā ar iekšējā tirgus noteikumiem un ES attiecīgajām starptautiskajām

¹¹ Direktīva 2002/53/EK un 2002/55/EK.

saistībām. Priekšlikumā iekļauti šādi divi nosacījumi, saskaņā ar kuriem dalībvalstis var veikt pasākumus.

1. Tā kā ĢMO nekaitīguma novērtējums attiecībā uz cilvēku/dzīvnieku veselību un vidi tiek veikts ES līmenī, saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu dalībvalstis var atsaukties uz Direktīvā 2001/18/EK (23. pants) minētajām drošības klauzulas īpašajām procedūrām vai Regulā (EK) Nr. 1829/2003 (34. pants) minēto ārkārtas pasākumu, ja tām ir nopietni iemesli, lai pieņemtu, ka atļautais produkts varētu nopietni apdraudēt veselību un vidi. Līdz ar to priekšlikums nosaka, ka dalībvalstis nevar atsaukties uz veselības un vides aizsardzību, lai, neņemot vērā šīs īpašās procedūras, pamatotu valsts aizliegumu audzēt ĢMO. Šā nosacījuma mērķis ir saglabāt ES tiesību aktos paredzēto zinātniski pamatoto atļauju piešķiršanas sistēmu.
2. Tādējādi dalībvalstis var atsaukties uz citiem apsvērumiem (nevis vides un veselības risku novērtējumā minētajiem apsvērumiem saskaņā ar ES atļauju piešķiršanas sistēmu), lai ierobežotu vai aizliegtu ĢMO audzēšanu savā teritorijā. Dalībvalstu veiktajiem pasākumiem jābūt atbilstošiem Līgumam par Eiropas Savienību (LES) un Līgumam par Eiropas Savienības darbību (LESD), īpaši attiecībā uz valstu un ārvalstu produktu nediskriminēšanas principu un noteikumiem par dalībvalstu tirdzniecības kvantitatīvajiem ierobežojumiem (LESD 34. un 36. pants). Visbeidzot šiem pasākumiem jāatbilst ES starptautiskajām saistībām, īpaši tām, kas noteiktas Pasaules tirdzniecības organizācijas (PTO) līmenī.

3.2. Juridiskā instrumenta izvēle

Priekšlikums ir regulas formā, lai gan ar to groza direktīvu.

Šis instruments izvēlēts tādēļ, ka priekšlikums ir vispārēji piemērojams, pilnībā saistošs un tieši piemērojams visās dalībvalstīs. Turklāt tas būtībā nesatur noteikumus, kuri būtu jātransponē, jo šis priekšlikums dalībvalstīm ir tikai juridiskais pamats pasākumu pieņemšanai.

3.3. Subsidiaritātes un proporcionalitātes princips

3.3.1. Priekšlikuma atbilstība subsidiaritātes principam

Saskaņā ar subsidiaritātes principu un atbilstoši LES 5. panta 3. punktam jomās, kuras nav ekskluzīvā Savienības kompetencē, Savienība rīkojas tikai tad, ja dalībvalstis centrālā vai reģionālā un vietējā līmenī nevar pietiekami labi īstenot paredzētās darbības mērķus, bet ierosinātās darbības mēroga vai seku dēļ tie ir labāk sasniedzami Savienības līmenī.

Atbilstoši LESD 2. panta 2. punktam, ja kādā konkrētā jomā Līgumos Savienībai ir piešķirta kompetence, kas ir kopīga ar dalībvalstīm, Savienība un dalībvalstis drīkst veikt likumdošanas funkciju un pieņemt juridiski saistošus aktus šajā jomā. Saskaņā ar šā noteikuma pēdējo

teikumu dalībvalstis atkal izmanto savu kompetenci, ciktāl Savienība nolemj savu kompetenci vairs neizmantot.

Spēkā esošajos ES tiesību aktos ĢMO audzēšana ir pilnībā saskaņota. Tādējādi dalībvalstīm ir atļauts pieņemt pamatotus pasākumus, kas ierobežo vai aizliedz ĢMO audzēšanu, tikai atbilstoši nosacījumiem, kas paredzēti minētajā tiesiskajā regulējumā (jo īpaši drošības klauzulas un noteikumi par ārkārtas pasākumiem, ja konstatēts nopietns apdraudējums veselībai un videi, un Direktīvas 2001/18/EK 26.a pants, lai izvairītos no atļautu ĢMO klātbūtnes citos produktos).

Tomēr pieredze liecina, ka ĢMO ir jautājums, kam dalībvalstis rūpīgāk pievēršas centrālā vai reģionālā un vietējā līmenī. Tas ir cieši saistīts ar zemes izmantošanu un vietējo lauksaimniecības struktūru prasībām, atsevišķām ražošanas ķēdēm un patērētāju pieprasījumu. Pretēji ĢMO nekaitīguma novērtējumam, kura principi ir kopīgi visā ES, vai jautājumiem, kas saistīti ar ĢMO importu un tirdzniecību, kas arī turpmāk jāregulē ES līmenī, ir atzīts, ka ĢMO audzēšana ir saistīta ar spēcīgi izteiktu vietējo/reģionālo aspektu. Tādējādi lēmumu pieņemšana valsts, reģionālajā vai vietējā līmenī tiek uzskatīta par piemērotāko pamatu, lai atspoguļotu īpatnības, kas saistītas ar ĢMO audzēšanu.

Saskaņā ar subsidiaritātes principu un piemērojot LES 5. panta 3. punkta pēdējo teikumu, dalībvalstīm jādod tiesības saglabāt iespēju pieņemt noteikumus par ĢMO audzēšanu savā teritorijā pēc tam, kad ĢMO ir likumīgi laists ES tirgū, ar nosacījumu, ka šie pasākumi neskar to laišanu tirgū un importu un tie atbilst Līgumiem un ES starptautiskajām saistībām, un jo īpaši saistībām Pasaules tirdzniecības organizācijā (PTO).

3.3.2. Priekšlikuma atbilstība proporcionālītātes principam

Saskaņā ar LES 5. panta 4. punktu un proporcionālītātes principu Savienības rīcības saturs un veids ir samērīgs ar Līgumu mērķu sasniegšanai nepieciešamo.

Savienības rīcība priekšlikumā ir ierobežota, lai ļautu dalībvalstīm pieņemt pamatotus pasākumus par ĢMO audzēšanu. Priekšlikumā paredzētajās robežās (proti, dalībvalstu veikto pasākumu pamatā nav iemeslu, kas ietverti vides riska novērtējumā, ko veic ES atļauju piešķiršanas procesā, un tiek ņemti vērā Līgumi un attiecīgās starptautiskās saistības) šie pasākumi nedrīkst traucēt ES sasniegt Līgumos noteiktos mērķus. Dalībvalstu pieņemtie pasākumi drīkst attiekties tikai uz ĢMO audzēšanu un nevis uz ģenētiski modificētu sēklu un augu pavairošanas materiālu, ne arī produktu vai produktu sastāvdaļu un to ražas produktu brīvu apriti un importu.

Turklāt sagaidāms, ka iesaistītajām ieinteresētajām personām (biotehnoloģiju uzņēmumiem vai lauksaimniekiem) un patērētājiem neradīsies papildu izmaksas salīdzinājumā ar pašreizējo situāciju. Dažām dalībvalstīm, iespējams, vajadzēs piešķirt papildu administratīvos

resursus pārbaudēm un kontrolēm, ko iespējams vajadzēs pastiprināt, tomēr šīs izmaksas nebūs pārmērīgas vai neattaisnotas. Iepriekš minētā papildu ekonomiskā, sociālā un vides ietekme norāda, ka uzņēmējiem, patērētājiem vai citai pusei netiks radīts pārmērīgs slogs, izmaksas vai grūtības salīdzinājumā ar pašreizējo situāciju.

4. Ietekme uz budžetu

Šis priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai finansiāli neietekmē Savienības budžetu.

Šis priekšlikums neietekmēs mazus un vidējus uzņēmumus citādāk nekā patlaban.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar ko attiecībā uz iespēju, ka dalībvalstis var ierobežot vai aizliegt ĢMO audzēšanu savā teritorijā, groza Direktīvu 2001/18/EK

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu [...],

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹²,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu¹³,

pēc priekšlikuma nosūtīšanas valstu parlamentiem,

rīkojoties saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru¹⁴,

tā kā:

- (1) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 12. marta Direktīvu 2001/18/EK par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē un Padomes Direktīvas 90/220/EEK atcelšanu¹⁵ un Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 22. septembra Regulu (EK) Nr. 1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un barību¹⁶ nosaka visaptverošu tiesisko regulējumu par atļauju piešķiršanu ģenētiski modificētiem organismiem (ĢMO), kas pilnībā piemērojams ĢMO, kuri izmantojami audzēšanai visā ES kā sēklas vai cits augu pavairošanas materiāls (turpmāk – “ĢMO audzēšanai”).
- (2) Saskaņā ar šo tiesību aktu kopumu ģenētiski modificētiem organismiem audzēšanai jāveic individuāls riska novērtējums, pirms tiek dota atļauja to laišanai Savienības tirgū. Šīs atļauju piešķiršanas procedūras mērķis ir nodrošināt cilvēku dzīves un veselības, dzīvnieku veselības un labturības, vides un patērētāju interešu augsta līmeņa aizsardzību, vienlaikus nodrošinot iekšējā tirgus efektīvu darbību.

¹² OV C , , . lpp.

¹³ OV C , , . lpp.

¹⁴ OV C , , . lpp.

¹⁵ OV L 106, 17.4.2001., 1. lpp.

¹⁶ OV L 268, 18.10.2003., 1. lpp.

- (3) Papildus atļaujām laišanai tirgū ģenētiski modificētām šķirnēm arī jāatbilst ES tiesību aktu prasībām par sēklu un augu pavairošanas materiāla tirdzniecību, kā īpaši noteikts Padomes 1966. gada 14. jūnija Direktīvā 66/401/EEK par lopbarības augu sēklu tirdzniecību¹⁷, Padomes 1966. gada 14. jūnija Direktīvā 66/402/EEK par graudaugu sēklu tirdzniecību, Padomes 2002. gada 13. jūnija Direktīvā 2002/53/EK par lauksaimniecības augu sugu šķirņu kopējo katalogu¹⁸, Padomes 2002. gada 13. jūnija Direktīvā 2002/54/EK par biešu sēklu tirdzniecību¹⁹, Padomes 2002. gada 13. jūnija Direktīvā 2002/55/EK par dārzeņu sēklu tirdzniecību²⁰, Padomes 2002. gada 13. jūnija Direktīvā 2002/56/EK par sēklas kartupeļu tirdzniecību²¹, Padomes 2002. gada 13. jūnija Direktīvā 2002/57/EK par eļļas augu un šķiedraugu sēklu tirdzniecību²², Padomes 1968. gada 9. aprīļa Direktīvā 68/193/EEK par vīnogulāju veģetatīvās pavairošanas materiāla tirdzniecību²³, Padomes 1998. gada 20. jūlija Direktīvā 98/56/EK par dekoratīvo augu pavairošanas materiāla tirdzniecību²⁴, Padomes 1999. gada 22. decembra Direktīvā 99/105/EK par meža reproduktīvā materiāla tirdzniecību²⁵ un Padomes 2008. gada 29. septembra Direktīvā 2008/90/EK par tirdzniecību ar augļaugu pavairošanas materiālu un augļaugiem, kas paredzēti augļu ražošanai²⁶. Direktīvās 2002/53/EK un 2002/55/EK ietverti noteikumi, kas ļauj dalībvalstīm atbilstoši konkrētiem skaidri noteiktiem nosacījumiem izmantot šķirni visā tās teritorijā vai tās daļās vai noteikt atbilstošus nosacījumus šķirnes audzēšanai.
- (4) Ja ir piešķirta atļauja ĢMO audzēšanai saskaņā ar ES tiesisko regulējumu par ĢMO un attiecībā uz šķirni, ko vēlas laist tirgū, ĢMO atbilst ES tiesību aktos par sēklu un augu pavairošanas materiāla tirdzniecību noteiktajām prasībām, dalībvalstis nedrīkst aizliegt, ierobežot vai traucēt tā brīvu apriti savā teritorijā, izņemot gadījumos, kas noteikti ES tiesību aktos.
- (5) Pieredze liecina, ka ĢMO audzēšanai dalībvalstis rūpīgāk pievēršas centrālā vai reģionālā un vietējā līmenī. Pretēji jautājumiem, kas saistīti ar ĢMO laišanu tirgū un importu, kas arī turpmāk jāregulē ES līmenī, lai aizsargātu iekšējo tirgu, ir atzīts, ka audzēšana ir saistīta ar spēcīgu vietējo/reģionālo aspektu. Tādēļ saskaņā ar LESD 2. panta 2. punktu dalībvalstīm jādod iespēja pieņemt noteikumus par ĢMO efektīvu audzēšanu savā teritorijā pēc tam, kad ĢMO ir likumīgi piešķirta atļauja laišanai ES tirgū.
- (6) Tādēļ šķiet atbilstoši saskaņā ar subsidiaritātes principu piešķirt dalībvalstīm brīvu izvēli pieņemt lēmumu par to, vai tās savā teritorijā vēlas audzēt ĢMO kultūras, nemainot Savienības atļauju piešķiršanas sistēmu attiecībā uz ĢMO un neatkarīgi no pasākumiem, ko dalībvalstīm ir tiesības veikt, piemērojot Direktīvas 2001/18/EK 26.a pantu, lai izvairītos no netīšas ĢMO klātbūtnes citos produktos.

¹⁷ OV L 125, 11.7.1966., 2298. lpp.

¹⁸ OV L 268, 18.10.2003., 1. lpp.

¹⁹ OV L 193, 20.7.2002., 12. lpp.

²⁰ OV L 193, 20.7.2002., 33. lpp.

²¹ OV L 193, 20.7.2002., 60. lpp.

²² OV L 193, 20.7.2002., 74. lpp.

²³ OV L 93, 17.4.1968., 15. lpp.

²⁴ OV L 226, 13.8.1998., 16. lpp.

²⁵ OV L 11, 15.1.2000., 17. lpp.

²⁶ OV L 267, 8.1.2008., 8. lpp.

- (7) Tādēļ dalībvalstīm jāatļauj pieņemt pasākumus, lai ierobežotu vai aizliegta audzēt visus vai konkrētus ĢMO visā vai daļā to teritorijas, un pēc saviem ieskatiem attiecīgi grozīt šos pasākumus jebkurā posmā, piešķirot atļauju, atjaunojot atļauju vai izņemot attiecīgo ĢMO no tirgus. Šie noteikumi jāpiemēro arī sēklu un augu pavairošanas materiāla ģenētiski modificētajām šķirnēm, kuras laiž tirgū saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem par sēklu un augu pavairošanas materiāla tirdzniecību un jo īpaši saskaņā ar Direktīvu 2002/53/EK un 2002/55/EK. Pasākumiem jāattiecas tikai uz ĢMO audzēšanu un nevis uz ģenētiski modificētu sēklu un augu pavairošanas materiālu, ne arī produktu vai produktu sastāvdaļu un to ražas produktu brīvu apriti un importu. Turklāt tie nedrīkst skart tādu sēklu un augu pavairošanas materiāla audzēšanu, kas nav ģenētiski modificēts, bet kurā konstatētas nejaušas vai tehniski nenovēršamas ES atļautu ĢMO atliekas.
- (8) Saskaņā ar ĢMO atļauju piešķiršanas tiesisko regulējumu dalībvalsts nevar mainīt ES izvēlēto cilvēku/dzīvnieku veselības un vides aizsardzības līmeni, un šim nosacījumam jāpaliek nemainītam. Tomēr dalībvalstis var pieņemt pasākumus, lai ierobežotu vai aizliegta audzēt visus vai konkrētus ĢMO visā vai daļā to teritorijas, pamatojoties uz iemesliem, kas saistīti ar sabiedrības interesēm un kas vēl nav iekļauti ES noteikumu saskaņotajā kopumā, kurā jau ir paredzētas procedūras, lai ņemtu vērā apdraudējumu, ko audzēšanai paredzētie ĢMO varētu radīt veselībai un videi. Turklāt šiem pasākumiem jāatbilst Līgumiem, jo īpaši attiecībā uz nediskriminējošu attieksmi pret valstu vai ārvalstu produktiem un Līguma par Eiropas Savienības darbību 34. un 36. pantam, kā arī Savienības starptautiskajām saistībām, jo īpaši saistībām Pasaules tirdzniecības organizācijā.
- (9) Pamatojoties uz subsidiaritātes principu, šīs regulas mērķis nav saskaņot audzēšanas nosacījumus dalībvalstīs, bet dot dalībvalstīm brīvu izvēli izmantot citu pamatojumu, ne tikai veselības un vides riska zinātnisko novērtējumu, lai aizliegta ĢMO audzēšanu savā teritorijā. Turklāt viens no mērķiem Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija Direktīvā 98/34/EK, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu jomā²⁷, ar ko Komisijai atļauj apsvērt ES līmenī saistošu aktu pieņemšanu, netiktu sasniegts, sistemātiski ziņojot par dalībvalstu pasākumiem saskaņā ar minēto direktīvu. Tā kā pasākumus, kurus dalībvalstis var pieņemt saskaņā ar šo regulu, nevar attiecināt uz ĢMO laišanu tirgū un tādējādi tie negroza nosacījumus to ĢMO laišanai tirgū, kuriem piešķirta atļauja saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, ziņošanas procedūra saskaņā ar Direktīvu 98/34/EK Komisijai nešķiet piemērotākais informācijas līdzeklis. Tādēļ, izdarot izņēmumu, Direktīva 98/34/EK nav jāpiemēro. Vienkāršāka ziņošanas sistēma par valstu pasākumiem pirms to pieņemšanas būtu samērīgāks līdzeklis, lai informētu Komisiju par šiem pasākumiem. Tādējādi pasākumi, kurus dalībvalstis plāno pieņemt, kopā ar to pamatojumu informatīvos nolūkos jādara zināmi Komisijai un pārējām dalībvalstīm vienu mēnesi pirms to pieņemšanas.
- (10) Regulas (EK) Nr. 1829/2003 7. panta 8. punktā un 19. panta 8. punktā noteikts, ka atsaucies Direktīvas 2001/18/EK A un D daļā uz ĢMO, par kuriem izsniegtas atļaujas saskaņā ar minētās direktīvas C daļu, uzskata par atsaucēm arī uz ĢMO, par kuriem izsniegtas atļaujas saskaņā ar šo regulu. Attiecīgi, pasākumi, ko dalībvalstis

²⁷ OV L 204, 21.7.1998., 37. lpp.

pieņēmušas saskaņā ar šo regulu, jāpiemēro arī ĢMO, kas atļauti saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1829/2003.

(11) Tādēļ attiecīgi jāgroza Direktīva 2001/18/EK,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

1. pants
Direktīvas 2001/18/EK grozījums

No šīs regulas spēkā stāšanās dienas Direktīvā 2001/18/EK iekļauj šādu pantu:

“26.b pants
Audzēšana

Dalībvalstis var pieņemt pasākumus, lai savas teritorijas daļā vai visā teritorijā ierobežotu vai aizliegtu visu vai konkrētu to ĢMO audzēšanu, par kuriem piešķirtas atļaujas saskaņā ar šīs direktīvas C daļu vai Regulu (EK) Nr. 1829/2003 un kas sastāv no ģenētiski modificētām šķirnēm, kuras laistas tirgū saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem par sēklu un augu pavairošanas materiāla tirdzniecību, ja

- a) šie pasākumi pamatojas uz apsvērumiem, kas nav saistīti ar novērtējumu par negatīvu ietekmi uz veselību un vidi, ko varētu radīt ĢMO apzināta izplatīšana vai laišana tirgū,

kā arī

- b) tie atbilst Līgumiem.

Atkāpjoties no Direktīvas 98/34/EK, dalībvalstis, kuras plāno pieņemt pamatotus pasākumus saskaņā ar šo pantu, informatīvos nolūkos dara tos zināmus pārējām dalībvalstīm un Komisijai vienu mēnesi pirms to pieņemšanas.”

2. pants
Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā [...] dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs saskaņā ar Līgumiem.

Briselē,

Eiropas Parlamenta vārdā
priekšsēdētājs

Padomes vārdā
priekšsēdētājs